

RAN-2501005501060001

M.A. (Economics) (External) Examination March - 2026 Disaster Risk Reduction Management

[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book.	Seat No.: Student's Signature
--	---

- પ્ર-1. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો (કોઈપણ પાંચ) 10**
- 1) આપત્તિ શું છે?
 - 2) પ્રતિસ્થાપકતા (Resilience) શું છે?
 - 3) આપત્તિ વ્યવસ્થાપન શું છે?
 - 4) પૂર્વ ચેતવણી પ્રણાલી (Early Warning System) શું છે?
 - 5) પ્રદૂષણ શું છે?
 - 6) પાણી પ્રદૂષણના કોઈપણ બે કારણો જણાવો.
 - 7) જૈવવિઘટનશીલ કચરો (Biodegradable Waste) શું છે?
- પ્ર-2. અ) આપત્તિ અને જોખમ વચ્ચેનો ફરક યોગ્ય ઉદાહરણો સાથે સમજાવો. 07**
- બ) આપત્તિ વ્યવસ્થાપનમાં નિવારણ, ઘટાડણ અને તૈયારી વિશે ચર્ચા કરો. 07**
- અથવા**
- અ) પાણી સંબંધિત આપત્તિઓ અને મહામારીજન્ય આપત્તિઓ ઉદાહરણો સાથે સમજાવો. 07**
- બ) આપત્તિ વ્યવસ્થાપનમાં જોખમ વ્યવસ્થાપનની વ્યૂહરચનાઓ વિશે ચર્ચા કરો. 07**
- પ્ર-3. અ) માટી પ્રદૂષણ તેના કારણો અને નિવારક પગલાં સાથે સમજાવો. 07**
- બ) પ્રદૂષણ નિવારણ અને સ્ત્રોત ઘટાડણ ની પદ્ધતિઓ સમજાવો. 07**
- અથવા**
- અ) પ્રદૂષણ નિવારણમાં સરકાર અને વ્યક્તિઓની ભૂમિકા સમજાવો. 07**
- બ) દહન (incineration), કચરાનો ઉપચાર (Treatment) અને જમીનમાં દફનાવવાની પદ્ધતિ (Land Burial) જેવી નિકાલ પદ્ધતિઓ વિશે ચર્ચા કરો. 07**

પ્ર-4.	નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો (કોઈપણ ત્રણ)	12
અ)	માનવસર્જિત જોખમો વિશે સંક્ષિપ્તમાં સમજાવો.	
બ)	આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓમાં પ્રથમ સારવાર (First Aid)નું મહત્વ વર્ણવો.	
ક)	હવા પ્રદૂષણના પ્રભાવો વિશે ચર્ચા કરો.	
ડ)	કચરા વ્યવસ્થાપનમાં સ્ત્રોત ઘટાડણ (Source Reduction) ની સંકલ્પના સમજાવો.	
ઈ)	સામગ્રીના પુનઃ ચક્રિકરણ (Recycling) ની પ્રક્રિયા અને તેનું મહત્વ વર્ણવો.	

ENGLISH VERSION

Q-1.	Answer the Following (Any Five)	10
1)	Define disaster.	
2)	What is resilience?	
3)	What is disaster management?	
4)	What is early warning system?	
5)	Define pollution.	
6)	State any two causes of water pollution.	
7)	What is biodegradable waste?	
Q-2.	A) Differentiate between disaster and hazard with suitable examples.	07
	B) Discuss prevention, mitigation and preparedness in disaster management.	07
	OR	
	A) Explain water-related and pandemic disasters with examples.	07
	B) Discuss risk management strategies in disaster management.	07
Q-3.	A) Discuss soil pollution with its causes and preventive measures.	07
	B) Explain pollution prevention and source reduction techniques.	07
	OR	
	A) Explain the role of Government and individuals in pollution prevention.	07
	B) Discuss disposal methods such as incineration, treatment and land burial.	07
Q-4.	Answer the following (Any Three)	12
A)	Briefly explain human-induced hazards.	
B)	Describe the importance of first aid in emergency situations.	
C)	Discuss the effects of air pollution.	
D)	Explain the concept of source reduction in waste management.	
E)	Describe the process and importance of recycling of materials.	